

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto predplačan 15 gl., za pol leta 8 gl., za četrt leta 4 gl., za jeden mesec 1 gl. 40 kr.

V administraciji prejemati velja:

Za celo leto 12 gl., za pol leta 6 gl., za četrt leta 3 gl., za jeden mesec 1 gl.

V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gl. 20 kr. več na leto.

Posamne številke po 7 kr.

Naročnino in oznanila (inserte) vsprejema upravnništvo in ekspedicija v „Katol. Tiskarni“ Kopitarjeve ulice št. 2.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma ne vsprejemajo.

Vredništvo je v Semenških ulicah št. 2, I., 17.

Izhaja vsak dan, izven nedelje in praznike, ob pol 6. uri popoldne.

Vredništva telefon-števil. 74.

Štev. 95.

V Ljubljani, v sredo 26. aprila 1899.

Letnik XXVII.

Gospodje volilci I. razreda!

Podpisani odbor priporoča sledeča gospoda:

Karol Pollak,

trgovec in posestnik v Ljubljani.

Dr. Ivan Šusteršič,

odvetnik v Ljubljani.

Volitev se vrši v petek, dné 28. t. m. od 8—12 dopoldan v telovadnici I. mestne deške šolnice v Komenskega ulicah.

Opozicijski volilci! Združimo glasove našega zaupanja!

Volilni odbor

združene mestne opozicije.

Deželni zbor kranjski.

XII. seja dne 25. aprila.

(Konec.)

Poslanec Jelovšek poroča o naslednjih prošnjah: Županstvo Sv. Jošta, Horjul in Trata za okrajno cesto iz Vrzdence proti Sv. Joštu in Trati. Te prošnje se izročijo deželnemu odboru z naročilom, da takoj pozove okrajni cestni odbor vrhniški, naj isti še letos izdela načrt za okrajno cesto, ki bi vezala Št. Jošt s Horjulom, oziroma Vrhniko, in da naj deželni odbor že v prihodnjem zasedanju predloži deželnemu zboru primerne nasvete.

Prošnja županstva Polhov Gradec, da se okrajna cesta Ljubljana - Dobrova - Polhov Gradec podaljša do Sv. Jošta, in prošnja občanov iz Vodice za uvrstitev občinske ceste od Kosez do Povodja med okrajne ceste, se izročita deželnemu odboru z naročilom, da poizve mnenje dotičnih okrajnih cestnih odborov in v prihodnjem zasedanju predloži primerne nasvete.

Realčni zakon: V imenu upravnega odseka poroča poslanec Šubic: Državni temeljni zakon prepušča zakonodajstvo o realkah posameznim kronovinam. Te pravice se je večina dežel našega cesarstva jako zgodaj poprijela in nastali so prvi deželni realčni zakoni že leta 1869, namreč na Zgornjem Avstrijskem, Moravskem, Solnograškem, Tirolskem, Predalemskem in v Bukovini. Za temi so sledili Nižja Avstrijska, Štajerska, Koroška in Šlezija z realnimi zakoni iz leta 1870, končno pa Istria z zakoni iz leta 1872 in Češka z zakoni iz leta 1874. Razven Galicije, Trsta, Goriškega in Kranjske imajo torej vse kronovine naše monarhije svoje realne zakone. Vlada je sicer leta 1868 in 1869 predložila tak zakon tudi kranjskemu deželnemu zboru, pa prišel ni nikdar na dnevni red. Leta 1872 je naučna uprava zopet izročila nov realni zakon deželnemu odboru, pa šolski odsek je vladni načrt zavrnil in zadeva je popolnoma zaspala.

Za dežele, ki niso imele posebnega zakona za realke, je naučna uprava v letih 1870 do 1872 ukaznim potom vpeljala jednaka temeljna določila, kakoršna se nahajajo v deželnih realnih zakonih družih kronovin; razširila je namreč realke na sedem razredov in uvedla je maturo. Pozneje je tudi normalni učni načrt za realke, ki je bil razglašen z ukazom naučnega ministerstva z dne 15. aprila 1879, uveljavila za realke na Kranj-

skem, v Trstu, na Goriškem in deloma tudi na Gališkem, tako da imajo te dežele vključno pomanjkanju posebnega realnega zakona vendar v obče jednako organizacijo in jednake učne načrte, kakor realke, ki se nahajajo v ostalih kronovinah.

Potreba posebnega realnega zakona za Kranjsko bi tedaj morebiti ne bila akutna: jedina realka, katero imamo v naši deželi, je v obče tako organizirana, da lahko tekmuje z vsemi jednaciimi zavodi. Preskrbljena je z bogatimi učnimi sredstvi, nastanjena je v lepih prostorih in dani so ji izborni pogoji za uspešno delovanje. V jednem oziru pa je vendar njena vredba nedostatna. Učni jezik je namreč tako določen, da ustreza zavod samo jednemu delu prebivalstva te kronovine, dočim se na potrebe in želje družega dela ne ozira zadostno in tudi ni v soglasi z razmerami, ki se nahajajo glede učnega jezika na družih srednješolskih zavodih naše domovine.

Jezikovna določila veljajo za vse kranjske gimnazije, izimši seveda kočevsko; vsaka ima slovenske paralelke, v katerih se razven nemščine in grščine poučujejo za slovenske učence vsi predmeti v slovenskem učnem jeziku.

Jezikovne razmere, kakoršne so se na gimnazijah začele že pred 27. leti in ustalile v sedanjih oblikah pred 15. leti, pa niso prodrle tudi do realke. Čeravno je bila sodba šolnikov-strokovnjakov vedno jako ugodna za slovenske paralelke na gimnazijah in čeravno so se vedno nujnejše ponavljale želje, da bi se tudi na realki odločil slovenskemu kot učnemu jeziku širši delokrog, je vendar ostalo na ljubljanski realki vse pri stari vredbi, po kateri je bila nemščina skoraj izključni učni jezik. Le toliko se je doseglo, da se je smela rabiti slovenščina pri pouku verouka v I. in II. razredu in pri slovenščini kot učnem predmetu.

LISTEK.

Romanje v sveto deželo.

IV.

Jafa in njena zgodovina. — Franciški hospic. — Hiša Simeona strojarja

Jafa, v svetem pismu Japho (Joz. XIX. 46.) je baje jedno izmed najstarejših človeških bivališč. Starost njegova sega v predpotopno dobo. Tu je delal Noe svojo barko, na neki bližnji pečini je otel Perzej Andromedo, na nekem drugem kraju pa so nekdanj darovali boginji Keto (Derketo), ki je bila vpodobljena kot riba in žena.

Po vesoljnem potopu je to mesto zopet sezidal Noetov sin Jafet, katero je bilo odslej jedino pomorsko mesto judovskega kraljestva. Posredovalo je promet in kupčijo na sredozemskem morju; tu sem so dovažali lepe cedre za stavbo templja (Kronika II. 16) in tu je stopil prerok Jona v čoln, da bi se odtegnil božjemu povelju.

To mesto je bilo tudi važno v krščanski dobi. Tu je bivala vdova Tobita (Dj. apost. IX. 36 do 42), tu je bival apostol Peter pri Simeonu strojarju (Dj. apost. X.) in že v prvih časih krščanske dobe je bila tu krščanska občina.

Rimljani so večkrat to mesto obkolili, napadli, siloma se ga polastili ter razdejali; pa mesto je bilo zopet sezidano. Jafa je bilo zelo važno mesto v dobi križarskih vojn, in z imeni Balduina, Riharda Levosrčnega, Friderika II., Ludovika IX. značijo se važni odlomki zgodovine tega mesta.

Spomina vredno je osvojenje tega mesta po Melek Adelu (1197); takrat je bilo nad 20.000 kristijanov pobitih.

Po križarskih vojnah je spalo to mesto v smrtni senci pod turško oblastjo in le Napoleonova vojaška ekspedicija mu je dala neki žalosten pomen, ker je Napoleon ondi dal pomoriti 4000 vjetih Turkov, katerih ni utegnil ondi pustiti ali poslati naprej.

Odsihmal je Jafa postalo veliko kupčijsko mesto. Če tudi število romarjev ni primerno s številom kristijanov sploh, je vendar jako živahen promet med Jafom in Jeruzalemom. Najbolj pa zavirajo promet skalne kleči in nekatere ladije odjadrajo, ne da bi vkrcale popotnike in blago.

Tu ni opaziti nobene posebnosti, ker le ravne, kamenite hiše so nakopičene na precej strmih griču. V nekdanjih utrdbah se nahaja več raznovrstnih skladišč. Tako n. pr. preskrbljuje Jafa vse žide celega sveta z velikimi, mesnatimi citronami. Izvažajo se zlasti olje, žito in pomeranče.

Mej stavbami je najbolj zanimiv frančiškanski konvent, takozvani latinski hospic. Tu je nekakemu gradu podobna skupina kapel, bivališč, hodnikov, dvorišč, stopnic in teras, ki se vpenjajo po strmih brdu. Ko stopamo po griču navzgor, preseneti nas čudoviti razgled. Z višine zremo pod seboj nedogledno morje in prelepe zelene palmine in pomerančne nasade, ki okrožujejo Jafu od kopne strani.

Po obisku frančiškanskega hospica, kjer so nas pogostili oo. frančiškani, obiščejo skoro vsi romarji hišo strojarja Simeona. Po ozkih ulicah in raznih ovinkih pelje grudasta pot k neznatni hiši, v kateri se nahaja mala sobana, ki je opremljena kakor turška mošeja. Vsa vredba je kaj priprosta; lega hiše se povsem vjema s podatki djanja apostolskega, in turški čuvaj mošeje kaže ti celo tik vodnjaka stoječo kamenito kopalnico, kakor jo rabijo še sedaj strojarji. Na mali terasi s čudovitim razgledom imel je sveti Peter ono znamenito, za zgodovino vsega krščanstva značilno in pomenljivo prikazen, ki je apostola napotila, da je tudi poganom oznanjal Kristusove nauke.

Zunaj mesta tik jeruzalemske ceste kaže se ti sredi starega pokopališča hiša Talitina, katero je tu sveti Peter k življenju obudil. (Dj. ap. IX.)

(Dalje sledi.)

Z ozirom na te odnošaje se je deželni zbor že v svoji seji dne 5. novembra 1889 pečal z jezikovnimi razmerami na ljubljanski realki in je naročil deželnemu odboru, da glede na tesno zvezo, katera obstoji med ljudskim šolstvom in srednjimi šolami, pretresa vprašanje, ali se tedanja jezikovna vredba na ljubljanski višji realki strinja z osnovo ljudskih šol in z dejanjskimi potrebami našega prebivalstva ter o tem predmetu poroča in primerne nasvete stavi v bodočem zasедanju. Na dotično vlogo deželnega odbora je odgovoril deželni šolski svet z dopisom dne 15. avgusta 1890, da pripozna težave, ki so zvezane s prestopom iz slovenske ljudske šole na realko z nemškim učnim jezikom, a pristavil je, da te težave polagoma izginejo v višjih razredih. Vrh tega izstopi v višjih razredih dokaj slovenskih učencev in bi razširjanje slovenskega učnega jezika »morebiti« motilo dosego učnega cilja. Konečno pa pravi deželni šolski svet: Ako se vsi štirje nižji razredi na realki razdeli v paralelke, potem bi se bilo mogoče ozirati na slovenske vspelednice, posebno če deželni odbor izdela in predloži primeren načrt zakona.

Razmere, o katerih govori dopis deželnega šolskega sveta, so se jako hitro in v polni meri obistinile. Spodnja realka je dobila vsled velikega števila dijakov paralelke, v katere se pošiljajo vsi oni učenci, ki pri vstopu zglase slovenščino za svoj materin jezik. Učencev slovenske narodnosti je bilo v teku zadnjih pet let na ljubljanski realki, kakor kažejo uradni podatki, povprečno 41-85 odstotkov, učencev nemškega materinega jezika 52-29 odstotkov in dijakov drugih narodnosti 5-86 odstotkov. Vendar je ostalo v jezikovnem oziru vse neizpremenjeno; zahteve po širši uporabi slovenskega učnega jezika so bile zategadelj na dnevnem redu. Deželni zbor je v svoji seji dne 10. februarja 1894 vnovič sklenil, da naj deželni odbor do bodočega zasédanja gotovo izdela načrt realčnega zakona za Kranjsko. Deželni odbor pa tega ni mogel storiti, ker mu deželni šolski svet na njegov dopis z dne 2. marca 1892 o zadevi vladnega načrta realčnega zakona iz leta 1872 ni dal nikakega odgovora. Stoprav tedaj, ko je deželni zbor v svoji seji dne 3. marca 1897 zopet naročil deželnemu odboru, da predloži v prihodnjem zasédanju realčni zakon, je deželni šolski svet dal že leta 1892 naprošeni odgovor, pregledal načrt zakona, kakoršnega je izdelal deželni odbor, ga predložil naučnemu ministerstvu in naznanil, kake izpremembe zahteva pri novem načrtu.

Te izpremembe so deloma principijelnega značaja, deloma pa jih narekuje dosedanja izkušnja z realkami v drugih kronovinah.

Izpremembe, kakoršne želi naučna uprava, se večinoma tičejo splošnih odnošajev na avstrijskih realkah in so v predloženem načrtu brezpogojno akceptirane. Samo z vladnim določilom glede učnega jezika se upravni odsek ne more sprijazniti. Visoko naučno ministerstvo namreč želi, da bi se zadnji odstavek § 10., ki govori o učnem jeziku, takole glasil: »Tragen hiezu (namreč za vzdrževanje realke) mehrere bei, so wird die Unterrichtssprache durch Vereinbarung festgestellt«. Upravni odsek je mnenja, da bi se pri taki stilizaciji nikakor ne odpravile sedanje težkoče; treba je marveč jasno določiti pravice obeh deželnih jezikov, ne pa prepuščati stvar dvomljivemu sporazumljenju nasprotujočih si faktorjev. Zato predlaga, da se v zakon naravnost sprejme določilo, ki ustvarja na realki jednake jezikovne razmere, kakoršne so z uspehom že 15 let vpeljane na drugih srednjih šolah na Kranjskem. Za učence nemške narodnosti ostanejo povsem nemške paralelke, za učence s slovenskim materinim jezikom pa se aktivirajo slovenske paralelke po zgledu slovenskih paralel na naših gimnazijah.

Pri jezikovni uredbi na gimnaziji pa se kaže za učence slovenskih paralel velik nedostatek v tem, da morajo iz slovenske spodnje gimnazije prestopiti v popolnoma nemško višjo gimnazijo. Do tedaj se je učenec učil n. pr. latinski jezik na podlagi slovenske frazeologije, slovenske sintakse itd., a v V. šoli naj hipoma nadaljuje predmet v drugem jeziku. To so nedostatki, kateri so vsakakor potrebni odpomoči in preostajalo ne bode drugega, nego slovenski učni jezik razširiti tudi na nekatere predmete v višji gimnaziji. Jednaki odnošaji bi se razvili na realki, ko bi hoteli slo-

venski učni jezik vpeljati samo na spodnji realki kot učni jezik. Neobhodno je potrebno iz pedagogično-didaktičnih razlogov, da se izreče možnost, učiti tudi na zgornji realki jeden ali drug predmet s slovenskim učnim jezikom.

Upravni odsek je nadalje mnenja, da ne kaže izreči se zato, da se mora vsak učenec na realki učiti obeh deželnih jezikov (§ 11.). Realno obiskujejo čestokrat sinovi starišev, ki so le za nekaj časa nastanjeni v Ljubljani, na pr. častniki, vojaški in privatni uradniki, podjetniki itd. Učencev, ki niso rojeni na Kranjskem, je bilo na ljubljanski realki v teku zadnjih pet let ogromno število 29-81%. Za premnogo takih nema slovenski jezik onega važnega pomena, da bi bilo priporočati posilnega postopanja. Nemške paralelke naj bodo brez težave pristopne vsakemu učencu z nemškim materinim jezikom in odpadejo naj vsake ovire za obisk, torej tudi določilo, da bi jedino naučno ministerstvo dajalo dispenze glede učenja drugega deželnega jezika. Kdor se pa hoče učiti slovenskega jezika, za tega bodo itak obstajali posebni kurzi, oziroma slovenski jezik se bo učil kot prosti predmet, kakor je to že sedaj običajno.

Glede tujega jezika, katerega naj bi se vsak učenec učil poleg svojega materinega jezika (§ 11.), je sedaj veljalo načelo, da je dotični jezik od 3. razreda dalje francoščina, oziroma kot 3. jezik laščina na zgornji realki. Upravni odsek priporoča, da bi sedaj vsakemu učencu bilo na prosto voljo dano, odločiti se za francoščino ali pa za laščino, kajti oba jezika imata svoj ogromen pomen; prva velja kot svetovni jezik, a drugi je za nas važen kot jezik sosednjih avstrijskih kronovin. Z ozirom na dejstvo, da se našim dijakom vedno bolj odpira pot na jug, je upravni odsek nadalje sklenil priporočati, da se uči na kranjskih realkah tudi hrvaški jezik kot neobligaten predmet, kajti realka ima eminentno praktično nalogo in pripravljati mora učence na boj za obstanek. Učenci gredo čestokrat k trgovini, absolventje pa postanejo večinoma tehnik, in torej se ne da oporekati, da je hrvaščina zanje velikega pomena. Njeno znanje odpira osobito z ozirom na Bosno, Hercegovino in Dalmacijo realcu hvaležna torišča. To so glavni momenti, ki pridejo v poštev pri oceni novega realčnega zakona.

Poslanec dr. Schaffer naglašja, da realčni zakon ni nujno potreben, ker so sedajne razmere na realki dovoljne in vspehi prav dobri. Tudi gledé učnega jezika so po njegovem mnenju vse premembe nepotrebne. Učenci slovenske narodnosti, pravi govornik, imajo pač nekaj težav v prvem razredu, toda vspehi kažejo, da slovenski učenci celó prekašajo nemške součence. Vse gibanje za premembe prihaja le iz političnih nagibov po časnikih. Govornik dalje ugovarja, da bi se na realki učil tudi hrvatski jezik poleg francoskega in italijanskega, češ, da omikani Slovenci brez težave obučujejo s Hrvati. Izjavi se odločno proti odstavkom § 10., ki določajo učni jezik. On zahteva, naj bi se glasil v zakonu: »Kedar jih za vzdrževanje kakšne realke prispeva več, se določi učni jezik po dogovoru; a k o d o g o v o r n i m o g o č, določa učni jezik naučno ministerstvo.« Izjavi se tudi proti temu, da bi se izpričevala izdajala v obeh deželnih jezikih, in da bi ravnatelj moral biti vsposobljen učiti v vsakem učnem jeziku zavoda: Skratka: dr. Schaffer je proti zakonu in bi ga rad vrgel pod mizo, ko bi imel večino. Konečno predlaga, naj se načrt zakona vrne deželnemu odboru z naročilom, da ga predela, a da naj gledé učnega jezika ostane vse pri starem. Za ta predlog so glasovali samo nemški poslanci.

Posl. Hribar ugovarja, da bi bila ljubljanska realka uzoren učni zavod, ker je znano, da se ravno sedaj vrše preiskave zaradi raznih dogodkov. Govornik naglašja, da po nekakem zistemu šol. vodstvo slovenske učence prišteva nemškim in tako izkazuje razmerno veliko večje število Nemcev, nego Slovencev. To je zistem, ki je gotovo vse graje vreden.

Deželni predsednik baron Hein označi vladno stališče nasproti zakonskemu načrtu. On pravi, da razmere zahtevajo, naj sta oba deželna jezika na realki obligatna učna predmeta. Načrt pa se ne ozira na to, temveč zastopa načelo, da bodi vsaj v štirih nižjih razredih za nemške učence nemščina, za slovenske pa slovenščina učni jezik. Načrt zakona tudi ne prepušča konečne razsodbe

gledé učnega jezika naučnemu ministerstvu, zato najvišja šolska oblast tudi ne bode priporočila načrta v najvišje potrjenje. Glavni namen zakona so, kakor načrt baje, slovenske paralelke, zato so določbe v § 10. nepotrebne. Ako ima naučno ministerstvo prepričanje o potrebi slovenskih paralel, more jih osnovati z naredbo; ako ministerstvo o tej potrebi ni prepričano, je potrjenje nemogoče. A vlada se drži načela, da naj se slovenski učenci na realki uče nemščine, a istotako nemški učenci pa slovenščine. In to bode le tedaj mogoče, ako je pouk v obeh deželnih jezikih obligatoren. Ako se kdo uči francoščine ali italijanščine z namenom, da si med Francozi ali Italijani išče zasluzka, je gotovo tudi njegova dolžnost, da se nauči tudi drugega deželnega jezika. In to velja posebno za državne uradnike. Zato vlada želi, da se v tem oziru premeni načrt zakona. Gledé preiskav zaradi dogodkov na realki pa odgovarja dež. predsednik posl. Hribarju, da preiskava ni še dovršena in da bode sodba šolskih oblastev objektivna.

Baron Schwegel se v obče strinja z načeli deželnega predsednika in izjavi, da bode glasoval za predlog dr. Schafferja, naj se načrt zakona vrne deželnemu odboru z naročilom, da ga premeni v označenem smislu.

Ob 2. uri deželni glavar pretrga debato ter zaključi sejo; prihodnja seja je v četrtek.

Olajšava pristojbin pri prevzemanju manjših posestev.

(Govoril posl. Povše v seji dež. zbora dne 25. aprila t. l.)

Že ponovljeno se je priznalo od strani vlade in ljudskih zastopov, da se kmetijski stan nahaja v zelo neugodnih odnošajih, da se množi zadolževanje kmetijskih domov, tako da znašajo dolgovi toliko svoto, da že plačevanje obresti dela ogromno butaro lastnikom teh zemljišč. Čedalje večje so potrebščine države in dežel, zato se množe davščine raznovrstnih imen in o tem preobremenjenju se pogostoma toži v deželnih zborih.

Rekel sem, da je davščin mnogo in prav v tem tiči preobremenjenje, da z odplačilom rednega državnega davka ni še vse poravnano.

Poleg direktnih davkov je še cela vrsta indirektnih in pristojbin nebroj. In prav te poslednje so v veliko breme itak že zadolženemu kmetijskemu stanu.

Splošna je pritožba, ki se že desetletja glasi, da so naše avstrijske pristojbine ne le zelo velike, ampak take, da se le posebno spretni veščak v pristojbinah spozna, da celo odvetniki in notarji neredkokrat ne vedo, kako pristojbino treba od dotične stvari predpisati.

Med pristojbine, ki pa posebno hudo zade-nejo osobito malo kmetско posestvo, je pa ona pri podedovanju ali pri prevzetju doma od starišev.

Če pogledamo v zemljiščno knjigo, vidimo, da je redka stran v zemljiščni knjigi, da bi ne bila v njej zabilježena svota dolgov. Kako hudo je v tem oziru, sem imel priliko prepričati se, ko je deželni odbor imel razdeliti onih sto tisoč goldinarjev posestnikom po deželi, ki so po potresu trpeli. Pri najboljši volji in s prekoračenjem navadno rabljene računske meje ni bilo mogoče cele svote oddati.

V kaki zadregi, v kako neugodnem razmerju prevzame sin tak dom ali po smrti starišev, ali še za časa življenja starišev, ko ti potrti po hudih bremenih ne morejo več zmagovati, ampak prepuste dom sinu, ker ima morda nado nekaj priženiti, da se iz nevestinega denarja vsaj najhujši dolg odbije ter s tem omogoči, da ostane dom v lasti rodbine, to znajo vsi, ki žive med narodom, potrditi. Pogostoma pa ne zmorejo še toliko, da bi poravnali stroške za čas bolezni in za pogreb in že pride nalog visoke pristojbine za prevzetje doma. In prav v teh prilikah zapade marsikateri posestnik v roke upnikov, ki mu dajo posojilo na visoke obresti, ker pri posojilnicah ali hranilnicah ne more dobiti radi velikega zadolženja in vknjiženih tirjatev nizko obrestnega posojila.

Ponovljeno so ljudski zastopniki toliko v državnem, kolikor v deželnih zborih zahtevali od ces. vlade, da omili pristojbine vsaj za malo posestvo, katero prehaja od starišev na otroke.

Leta 1890 je ministerstvo privolilo v delno olajšavo ter za najmanjše domove določilo pri-

merno olajšavo, po kateri so mala kmetška posestva do 500 gld. vrednosti bila oproščena imobiljarne pristojbine. Ta olajšava bila je v prid najrevnejšim, in takih malih domov se po statistiki nahaja največ v štirih deželah države, mej katere spada tudi naša Kranjska (poleg so: Dalmacija, Primorsko in Galicija).

Toda ogromni množini malih domov ni bilo s tem pomagano. Ponovljeni so bili predlogi za nadaljno znižanje v državnem zboru in hvaležno moramo priznavati sedanji vladi, da je upoštevala glas ljudskih zastopnikov predložila državnemu zboru vladno predlogo z zakonskim načrtom v zadevi pristojbin pri prepisovanju premoženjskih imovin. Ta zakonski načrt ima dva glavna oddelka, prvi ureja imobiljarno pristojbino, ko drugi določuje pogoje za popustke pri pristojbini.

Glede reforme imobiljarnih pristojbin je pripomniti, da se sploh ravna za olajšave, oziroma znižanje pristojbine pri prepisovanju malih kmetških in drugih enakih posestev, katera se od lastnika in njegove družine lastno uporabljajo in obdelujejo, torej ne le za manjše kmetške domove, ampak tudi za male hiše, katere vporabljajo mali obrtniki in rokodelci.

Olajšave pa normira sedanji zakonski načrt sledeče:

Pristojbine prosta imajo biti vsa kmetška posestva, katerih vrednost ne presega 5000 kron — 2500 gld.

Doslejna vrednostna meja za oproščanje pristojbine pri podedovanju ali prevzetju kmetških domov do 500 gld., je torej za petkrat toliko zvišana, torej na 2500 gld. — Ker je v naši deželi velik broj kmetških domov, ki ne presegajo te vrednostne meje 2500 gld., jasno je, da imamo prav mi Kranjci povod potegniti se za to, da se kmalu uveljavi ta zakonski načrt. — Pa tudi čez 2500 gld. vredna kmetška posestva imajo po novi pristojbinski noveli biti deležna primernih olajšav.

Pristojbina znašala je pri prepisu kmetškega doma v vrednosti nad 2500 gld. poldrugi odstotek, ta se ima znižati za podedovana ali od starišev prevzeta posestva na pol odstotka brez priklade.

Pa tudi še druga olajšava se kmetškim posestvom brez ozira na sorodniške razmere dovoljuje, in sicer, da kmetje, ki obdelujejo sami kmetijo tudi kupljeno (ne podedovano), plačajo, ako vrednost kmetškega posestva ne presega 2500 gld., polovico pristojbine, pri vrednosti posestva do 5000 gld. pa $\frac{3}{4}$ pristojbine; torej se prvim olajša sicer veljavna pristojbina za 50, drugim za 25 %.

Po novi pristojbinski noveli pa sploh za vsakere vrednosti velja, da se tako imenovana 25 % vojna priklada opusti.

Zdatna dobrota je tudi olajšava, da se vrednost izgovorjenega živeža za stariše ne računa na 15kratni, ampak le na petkratni letni znesek. To je pravično in odpravlja hudo krivico, ki se je v tem oziru godila kmetom, ko se je ta vrednost 15kratno računala za pristojbino, ki je bila pogostoma skoro višja od redne pristojbine, krivična pa tudi, ker pogostoma niso stariši še polovico let uživali itak skromni pobjoljšek.

Tudi pri prepisovanju posestev, ne le kmetških, tudi drugih med tujimi osebami, se ozira nova pristojbinska novela na nižje delujoče sloje, ker znaša pristojbina pri vrednosti ne 5000 gld. presegajoči 3 % (sedaj $3\frac{1}{2}$ % k temu še 25 % voj. priklada), pri vrednosti nad 5000—20.000 gld. $3\frac{1}{2}$ % in pri vrednosti nad 20.000 gld. 4 %, odpade pa dosedanja 25 % priklada, tako da dejansko bo venderle še tudi v najvišji meri plačeval $\frac{3}{4}$ % manj, kakor doslej. Odpade pa po novi noveli ozir na dobo in bo vse jedno, ali je bilo posestvo v lasti 2 ali 10 in več let.

Ako si ogledamo še statistični uradni izkaz o pristojbinah vplačanih vsled prepisu posestev v l. 1896, moremo šele razsoditi, da bo po tej pristojbinski noveli venderle ogromni večini malih in srednjih posestev — dokaj velika olajšava v delež.

V letu 1896 znašal je imobiljarni promet v Avstriji v vrednosti

	do 1000 gl.	— 18.356
od 1000 »	2500 »	— 11.152
» 2500 »	4000 »	— 4.446
» 4000 »	5000 »	— 1.475
» 5000 »	8000 »	— 2.131
» 8000 »	10000 »	— 672
» 60000 »	80000 »	— 79
» 80000 »	100000 »	— 48

posestev izročenih od starišev otrokom, in v istem letu prodanih je bilo v vrednosti

	do 1.000 gl.	— 13438 posestev
od 1.000 »	2.500 »	— 2017 »
» 2.500 »	4.000 »	— 790 »
» 4.000 »	5.000 »	— 304 »
» 5.000 »	8.000 »	— 479 »
» 8.000 »	10.000 »	— 140 »
» 60.000 »	80.000 »	— 18 »
» 80.000 »	100.000 »	— 4 »

Te številke veljajo za celo Avstrijo in če vpoštevamo, da v naši deželi prevladuje v ogromni večini malo posestvo, je dokaz dognan, kolike važnosti je ta pristojbinska novela za našo deželo.

Če to v številkah izraziti imamo, bo v Avstriji znašala svota pristojbin manj v bodoče na leto 2.055.303 gld. pri pristojbinah vsled podedovanja posestev.

Tudi pristojbina za izgovorjeni živež starišem se bo zdatno znižala, in sicer za trikrat, ker se bo le petkratna vrednost namesto sedanje 15 kratne jemala, za odmerilo pristojbine in to bo izdalo, ker v letu 1896 znašala je izračunana vrednost živeža za stariše, ki so si ga izgovorili, ogromno svoto le na Kranjskem 439.672 gld., v celi Avstriji pa 17.717.549 gld.

Da ne bom predolgo mudil visoko zbornico, sklepam, nadeja se, da visoka zbornica pritrdi mojemu predlogu, kakor sem ga s tovariši stavil. Pripominjam le še, da naj dež. odbor sestavi peticijo na vis. finančno ministerstvo, s katero se isto naprosi, da naj eventualno tudi potom § 14. vveljavi to pristojbinsko novelo.

V formalnem oziru pa predlagam, da izvoli visoki deželni zbor moj predlog izročiti v nadaljnje posvetovanje upravnemu odseku. (Glasno odobravanje v zbornici.)

Zoper alkoholizem.

(Konec.)

4. Psihologija bolnikov vsled alkohola, župnik Marthaler v Bernu. 5. Razširjenje narkotičnih užikov pri raznih ljudstvih. Dr. Sérieux, zdravnik v norišnici v Ville Evvard. 6. Vpliv žganih in vretih pijač na otroško življenje. Lady H. Somerset. 7. Mrljivost in vzroki smrti pivcev. Dr. Baer, višji zdravnik v jetnišnici Plötzensee pri Berlinu. 8. Fiziološki vpliv alkohola na mišično delo. Dr. med. et phil. Lopicque, prof. na Sorbonni. 9. Poskušnje o strupenosti aldehyda. Dr. Joffroy, prof. medic. Pariz. 10. Vpliv opojnih užikov na mišično delavnost. Gilbert, prof. gimn. v Toulouse. 11. Vživanje alkoholnih pijač pri sportu, posebno pri kolesarjih in hribolazcih. Dr. Tissé, telovadni nadzornik višjih šol v Bordeaux. 12. Kako cenijo na Nemškem alkohol kot medikament. Dr. Kantorowicz, zdrav. v Hanovru. 13. Zdravljenje brez alkohola. Dr. Drysdale, zdravnik v metropolitani. bolnišnici v Londonu. 14. Kako napreduje opuščenje alkohola v delavnicah, norišnicah, bolnišnicah i. dr. Amery v Londonu. 15. Alkoholizem v Rumuniji in Španiji. — Vpliv alkohola pri razvijanju tuberkuloze. Dr. Thiron, prof. med. v Jassy (Rum.) 16. Asili za pijance. Dr. Forel, bivši prof. psihiatr. v Zurihi, zdaj vodja norišnice v Burghölzli (Šv.) 17. Asili za pijance v Švici, župnik Marthaler v Bernu. 18. Asili v Ameriki. Dr. Crothers, višji zdravnik v asilu v Hartford (Com. U. S.) 19. Pijače brez alkohola. Dr. Jordy, zdravnik v Bernu. 20. Šadje proti alkoholu. Dr. Kamp, prof. med. v Frankfurtu a. M.

B. Narodno in državno gospodarstvo. — Zakonodajstvo. Splošni program: Vspeh raznih zakonskih oblik v boju zoper alkohol (prepoved, lokalna prepoved, gotenburški sistem, alkoh. monopol i. dr.) Delavska stanovanja in njih vpliv na piske navade. Vpliv alk. na življenjsko dolgot. Skušnje življenjskih zavarovalnic itd. Posebe: 1. Dolgot življenja in alkoholizem. Dr. Drysdale, zdravnik v Londonu. 2. Isto. Whyte, tajnik United Kingdan Alliance v Manchesteru. 3. Zavarova-

nje življenja abstinentov v Švici. Dr. Jordy, zdravnik v Bernu. 4. Treznost in zavarovanje življenja. Bingham, direktor zavarovalnice Sceptre Lif Association. 5. Naj se kupčija opojnih pijač postavno prepove. Dr. Dawson Burns, tajnik London Temperance Hospital. 6. Prohibition (prepoved). Thorp v Jorku (Angl.) 7. Volilna pravica skandinavskih žen v boju zoper alkoholizem. Gospdč. Charla Gray. 8. Britansko zakonodajstvo o pijancih. Dr. Norman Kerr. 9. Vpliv zvišanja davkov na boj proti alkoholu. Dr. Cauderlier. 10. Število krčem v primeri z razširjenjem alkoholizma. 11. Nasilstvo pri pijači vsled socialnih razmer. Dr. Bonne, zdravnik v Klein-Flottbeck pri Hamburgu. 12. Vpeljava krajne prepovedi na Francoskem. Dr. Legrain, zdravnik v norišnici v Ville-Evrard. 13. Kaj je doseglo niderlandsko zakonodajstvo zoper alkohol. Van der Meulen, davčni nadzornik. 14. Vpliv alkoholizma na obrtnijo v Rouen. Dr. Brunon, direktor école de médecine. 15. Razmerje med alkoholizmom in preskrbovanjem ubogih. Richard, gimn. prof. v Havre. 16. Število žrtv alkohola v švicarskih kaznilnicah. Župnik Marthaler v Bernu.

C. Poduk. — Izgoja. — Propaganda. Splošni program: Poduk o alkoholnem vprašanju v šoli. Dosedanji vspehi tega poduka na Francoskem in v inozemstvu. Poduk o alkoholnem vprašanju v bolnišnicah in jetnišnicah. Zdržnost ali zmernost? Ustanove, ki nadomestujejo življenje po krčmah, ublaženje družabnosti itd. Krčme brez alkohola (restavracije, kavarne, zbirališča, kazine, kantine za vojake itd.) Družbe treznosti in zdržnosti. Posebe:

1. Organizacija društev »Bands of Hope« in program po šolah. Poroč. Hilda Dillon v Londonu. 2. Zdržnost ali zmernost? Gospa Dr. Al. Vickery Drysdale v Londonu. Mrs. Finlay v Londonu. 3. Sugestivni učinki zmernega uživanja alkohola. Dr. Bonne. 4. Načela popolne zdržnosti. Župnik dr. theol. Merille de Colleville v Brightonu (Angl.) 5. Načela abstinenčnega gibanja v Angliji. Robin Rae v Londonu. 6. Razna pota za preosnovo gostilnic. Dr. Bode v Hildesheimu. 7. Ustanove, ki nadomestujejo krčme in ublažijo družabnost. Dr. Daum, advokat na Dunaju. 8. Demoralizovalni vpliv tako imenovanih »apéritifs« posebno absinta. Dr. Boissier v Parizu. 9. Temperečne gostilne v Franciji. Dr. Legrain. 10. Zbirališča za mornarje (Seemannshäuser). Dr. Ruyssen, gimn. prof. v La Rochelle. 11. »Temperance catering« v Angliji. Clarke Wilson. 12. Nekatera podjetja v podporo abstinenčnega gibanja. Dr. Jam Silvester, rektor. 13. Ustanova, organizacija, delovanje in vspehi društva »National Temper. League«. Dr. Rae. 14. Organizacija mednarodnega reda guttemplerjev in vzroki njegovega vpliva. Malins v Birminghamu. 15. Naloga žene v abstinenčnem gibanju. Mis Agnes Slack. 16. Britanska družba zdržnih železničarjev. Thomson, tajnik družbe United Kingdom Railway Temperance Union v Londonu. I. K.

Politični pregled.

V Ljubljani, 26. aprila.

Češki renegat dr. Kolisko se je v večrajšnji seji nižje-avstrijskega deželnega zbora zopet jedenkrat razkoračil ter hotel zadati grozovit udarec slovanskim prebivalcem na Nižje-Avstrijskem. Vložil je namreč samostalni predlog, v katerem zahteva, naj deželni zbor čim preje izda zakon, po katerem bi bila nemščina jedini učni jezik na nižje-avstrijskih ljudskih šolah. Tak predlog je imenovan poslanec, kakor znano, stavil že lansko leto in ga je deželni zbor tudi vsprejel, toda vlada ga ni predložila v potrjenje. Upati je, da stori isto tudi letos, ako ima le še količkaj čuta pravičnosti v sebi. Renegat Kolisko pa ni bil zadovoljen samo s tem načrtom zatiranja avstrijskih Slovanov, marveč je z ozirom na zadnji sklep češkega deželnega zbora glede uradnega jezika pri avtonomnih uradih na Češkem stavil predlog, naj bode nemščina izključni poslovni jezik pri vseh avtonomnih zastopih in uradih. Kakor razvidno, nasprotuje dr. Koliskova zahteva diametralno določbam ravnokar vsprejetega zakona v češkem deželnem zboru, ker ustreza ta zakon v vsakem oziru načelu pravičnosti, nasprotno bi pa dr. Koliskov načrt bil skrajno krivičen nasproti prebi-

valcem slovanske narodnosti. No, nada je opravljena, da bode tudi tu posegla vmes Thunova vlada.

Južnotirolsko vprašanje se sicer polagoma toda z neko sigurnostjo rešuje. Posl. dr. Kathrein in v poslednjem času tudi glavarjev namestnik liberalac Hepperger sta v poslednjem času neprestano na delu, ki je imelo dosedaj že nekoliko uspeha. Minolo soboto je bival v Inomostu načelnik kluba italijanskih deželnih poslancev baron Malfatti ter se je dalje časa razgovarjal z omenjenima zastopnikoma tirolskih Nemcev. Tekom tekočega tedna se prično oficijelna pogajanja. Na uspešni zaključek teh pogajanj računajo vsi merodajni faktorji, ker vedo, da bo končno vsaka stranka toliko odnehala, da bodo polagoma odstranjene vse ovire za sporazumljenje.

Avstro-ogerska kolonijalna politika. V današnji seji ogerske poslanske zbornice odgovori ministerski predsednik Szell na interpelacijo glede poskusov Avstro-Ogerske na kitajskem obrežju. Kakor smo že omenili, so Mažari strogi nasprotniki te misli, vendar pa se z liberalno stranko ne strinja povsem Szellova vlada, ker jo je baje že dobro obdelal zunanji minister grof Goluhovski. Kajpada ministerski predsednik Szell ne bo pokazal nikake določne barve, ker se ne mara zameriti svojim zvestim prijateljem. Vendar pa je poskrbljeno za to, da zmaga naša državna polovica in da v kratkem odpotuje naša posadka proti kitajskemu obrežju. Mažarom to seveda ne bo ljubo in bodo napeli vse sile, da se izpolni njihova želja, a končno bo zmagalo le zunanje ministerstvo, upoznavajoč velike koristi, ki bodo izvirale iz te kitajske ekspedicije.

Dnevne novice.

V Ljubljani, 26. aprila.

(Vspeh dopolnilnih občinskih volitev v II. razredu) je bil danes ta-le: Oddanih glasov je bilo 845, absolutna večina 423. Dobili so naši kandidati: Vencajz 196, Peterca 183, Sušnik 183, Wester 183; narodni kandidati pa: Hribar 479, Šubic 469, dr. Tavčar 468, Požar 466. Nemški kandidati so dobili od 188 do 185 glasov, dasi so prišli na volišče 204 Nemci. Očividno je torej, da je nekaj Nemcev oddalo svoje glasove »Narodovim« kandidatom. Od naše strani ni prišlo na volišče dokaj uglednih mož. Od 1185 volilcev je ostalo doma 340 volilcev. »Nar.« stranka je pri naših volilkah pobrala pooblastila že pred meseci pod pretezo, »da letos zopet skupaj udarimo«. Zato se ne čudimo ob današnjem izidu volitve prav nič, ker v II. razredu že dolgo vrsto let nismo nastopili samostojno. — Vkljub protestu vladnega komisarja predsednik komisije ni dopustil javnega skruti-nija. Dr. Brejc se je protestu vladnega zastopnika pridružil in izjavil, da se ne umakne iz volilnega lokala razun policijski sili. — V petek voli I. razred. Nadejamo se, da pridejo vsi naši možje na volišče in volijo opozicijske kandidate.

(Volitev v I. razredu.) Kakor v 2. tako bo združena opozicija tudi v 1. volilnem razredu štela svoje glasove. Zato pozivljemo vse volilce I. razreda, da pridejo polnoštevilno na volišče v petek, da pokažemo svojo nezadovoljnost s sedanjim mestnim gospodarstvom.

(Nesramna laž.) Včerajšnji »Narod« piše, da so klerikalci ponudili za II. razred Nemcem jeden mandat, toda poštenjaki Nemci ga od nepoštenjakov klerikalcev še sprejeti niso hoteli. — To je najostudnejša laž, s katero Narodovci hočejo pokrivati svoje nemško lice. Uprav nečuvno je, da ljudje a lá Tavčar in Hribar, ki si niti sopsti ne upajo, ako jim tega Schwegel ne dovoli, drznejo kaj takega očitati naši stranki, ki hoče v II. razredu samo šteti svoje volilce.

(Deželni zbor kranjski) ima jutri dopoldne svojo 13. sejo s sledečim dnevnim redom: Nadaljevanje razprave o realčnem zakonu. Poročilo upravnega odseka o načrtu realčnega zakona. Poročilo deželnega odbora o novi deželni bolnici, o izvršitvi deželnozborskih sklepov z dne 11. februarija 1898 ter o stavbnih stroških do konca leta 1898. Poročilo deželnega odbora o uvrstitvi občinske ceste Rakek-Ivanjeselo-Laze-Martinjehrib-Dolenji Logatec med okrajne ceste. Poročilo

finančnega odseka o proračunih bolnišničnega, blazničnega, porodnišničnega in najdenišničnega zaklada za leto 1899. Ustno poročilo finančnega odseka o peticijah, in sicer: a) posestnikov v St. Gotardu za podporo za napravo vodovoda; b) posestnikov iz Malih Lipljen za podporo za napravo vodovoda; c) o prošnji posestnikov vasi Vogel občina Vrabče za podporo za napravo kapnic; d) posestnika Janeza Avbelj na iz Goljčajeve občine Blagovica za podporo za napravo vodnjaka; e) županstva v Sodražici za podporo za popravilo ceste iz Sodražice proti Sv. Gregorju; f) Marije Freier, vdove muzejskega kustosa, za dovolitev miloščine. Ustno poročilo upravnega odseka o samostalnem predlogu gospoda poslanca Andreja Kalana glede ustanovitve obrtnih sodišč. Ustno poročilo upravnega odseka glede projekta o napravi mostov čez reko Krko pri Dobravi in Mrsečji vasi v političnem okraju Krškem.

(Strašno so liberalni!) Pa so res liberalni ti liberalci — namreč s psovskami! S psovskami „podlost klerikalcev je brez mejna“, „njih zvijačnost neusahljiva“, „sanskilotje“, „komedijantje“, „potomci nekdanjih inkvizitorjev v duhovskem oklicu“, „nepoštenjaki“ — s takimi rozinami je potresena potica, ki jo nudi svojim ponižnim služabnikom včerajšnji »Slovenski Narod«, da bi šli volit »tega nenavadnega moža, nepopisno izkušenega in požrtvovalnega« — Hribarja!

(Osebnost.) Na mesto rač. revidenta g. A. Mraka je v vzklicno komisijo za osebno dohodninski davek imenovan finančni svetnik gosp. Jos. Dobida.

(Tista stranka), ki ima pri vsakem sklepu Schwegelnja za kuma in Schafferja za botro, tista stranka očita katoliško-narodni stranki, da dela z Nemci kompromise! To je prav tako, kakor če tat za drugim vpije, da je tat! Kaj takega je mogoče le tam, kjer Malovrh komandira, vsi drugi pa so — ponižni slugi Malovrhove misli!

(Oj ti liberalci!) kako so liberalni! Dokler kdo za njimi pobira stopinjice, dotlej je „inteligenten, cvet inteligence, zaveden, možat (!), značajan, razsoden, pošten“, a če ima o kaki stvari, o kaki osebi svoje prepričanje, če morda ni zadovoljen z gospodarstvom neke klike, tedaj je takoj človek, ki še „starih šol ni zdelal“, nepoštenjak, breznačajnejš, egoist, „paradešimel klerikalcev“!

(Častno svetinjo) za štiridesetletno službovanje je priznal deželni predsednik gosp. župniku Jan. Debeljaku Predvorom.

(Lepa politična morala!) »Slovenski Narod« je za agitacijo z debelimi črkami natisnil tudi tole notico: „Iz gotovega vira poizvedamo — nečuvno! — da so ponudili klerikalci v svoji zadregi in uprav besnem sovraštvu do svojih bratov Slovencev — Nemcem jeden mandat za II. volilni razred, toda poštenjaki Nemci ga od nepoštenjakov klerikalcev še sprejeti niso hoteli. Toraj ali je bil klerikalec še kdaj resničen Slovenec?! — Na to notico nimamo drugega odgovora nego: fejljstu, ki tako podlo laže! Seveda od lista, ki ima med sotrudniki tatove privatnih pisem in ljudi, ki s pestjo o belem dnevu sredi mesta napadajo duhovnike ter se s tem v javnem listu celo bahajo — česar ne bi storil kmalu celó kak lopov — od takega lista ni mogoče pričakovati kdovekaj poštenja!

(Volitev v 3. razredu.) Kot kuriozum navedemo, da je oddal pri volitvi v 3. razredu odprto glasovnico za »Narodove« kandidate gosp. Jernej Bahovec, trgovski sotrudnik v Katoliški bukvarni. Taka predrznost je mogoča samo na račun naše stranke!

(Izjava slovenskih poslancev v štajerskem deželnem zboru.) Dr. Srnec je v začetku seje 25. t. m. izjavil sledeče: »Večini štajerskega deželnega zbora se je v seji dne 20. aprila t. l. zljubilo, naš predlog za ustanovitev deželne meščanske šole s slovenskim učnim jezikom v St. Jurju na južni železnici odkloniti ad limine. S takovo prakso večine proti manjšini ovirani smo v izvrševanju svojih parlamentarnih dolžnosti, ker nam ni mogoče, v tej zbornici predlogov, ki so vелеvažni za naše ljudstvo, spraviti niti do posvetovanja. Kot zastopniki slovenskega naroda na Štajerskem moramo z vso odločnostjo protestovati zoper tako po-

stopanje, ki prezira parlamentarne samoobsebi umevne običaje, kakor so v navadi v drugih deželnih zborih, kaže nenavadno mero narodne nestrpnosti proti slovenskemu ljudstvu in najglobokejše žalinas in naše volilce.« — Nemški poslanci so poslušali te krepke besede brez ugovora.

(Naučno ministerstvo) je potrdilo od profesorjev S. Rutarja in Fr. Orožna prirejeni »Stenski zemljevid avstrijsko-ogerske države« za ljudske šole in učit. pripravnice.

(Zahvala.) Mil. g. stolni prošt dr. Leonard Klofutar je daroval podpisnemu društvu vse letnike »Dom in sveta« lepo vezane. Tudi lani je bil našemu društvu podaril znatno število dobrih knjig. Blagemu dobrotniku, ki se tako velikodušno spominja svojega rojstnega kraja, se tu javno najsrčnejše zahvalujemo. — Katol. izobraž. društvo sv. Jožefa v Tržiču dne 24. aprila 1899. — Ign. Nadrah, predsednik. Janez Papov, knjižničar.

(Iz Gozda pri Kamniku.) Hranilnica in posojilnica na Gozdu je pričela po Veliki noči svoje poslovanje. Ljudstvo začetkoma ni imelo nič kaj zaupanja v to novo napravo, a sedaj spoznavajo bolj in bolj njeno korist. Človek bi mislil, da v teh hribih vsaj ne bo nobenega nasprotnika, pa se je vendar našel, ki zapeljan od kamniških liberalcev in socijalnih demokratov hoče v žlici vode utopiti tukajšnjega duhovnika. Pri tem mu pridno pomagata dr. Ivan Tavčar in pa kamniška c. kr. sodnija. — »Narodu« ne odgovarjamo s praznimi besedami na njegova lažnjiva poročila, ampak z dejstvom, da je tukajšnja hranilnica in posojilnica ustanovljena! Na Gozdu, dne 25. aprila 1899. Odbor.

(Umrl) je v soboto zjutraj v Tolminu gospod Josip Devetak, bivši večletni župan, načelnik cestnega odbora in dež. poslanec.

(Iz Istre) pišejo: V Rovinjskem selu je bilo že od pamtlivekov hrvatsko cerkveno bogosluženje, ker so ondi sami Hrvatje. Toda to se je v našo žalost zdaj spremenilo, kajti prišel je k nam duhovni pastir, kateremu ni mari za ta naš narodni biser in hoče, naj bo hkrati vse latinaki. Mi gotovo spoštujemo latinski jezik v cerkvi, ker je latinsčina cerkveni, sveti jezik. Toda pri nas v Istri je to drugače: tukaj je postala latinsčina pravcati politični jezik, orodje za potujčenje našega naroda v cerkvi, zato smo vznemirjeni, ker se hoče izpodrinuti z latinsčino našo milo materinsčino iz cerkve, kjer je domača že od pradedov naših. D zdaj se nam je krstilo naše otroke v materinem jeziku po rimskem obredu, poslej pa nam tega ne store več, marveč naš župnik noče in noče drugače, kakor po latinski. Ker ni vse nič pomagalo, šli so trije možje v Poreč k škofu, ki je dal za trdilo, da se mora otroka krstiti v hrvatskem jeziku, ako stariši to zahtevajo, in da se duhovnik temu ne sme ustaviti. Toda tudi škofova beseda ni nič pomagala, marveč župnik je odgovoril, da krsti otroka hrvatski v zakristiji ali doma, toda v cerkvi ne. Drugi dan smo dobili brzoglav od škofije, da je dopuščeno krstiti v hrvatskem jeziku po obredniku. Med narodom je zavladala vsled tega velika nevolja in petero mož se je podalo v župnišče, toda tudi tu so dobili odgovor, da se zamore krstiti hrvatski privatno, a ne v cerkvi. To ni resnica. Sveta stolica v Rimu je odredila, kjer je hrvatsko bogosluženje že nad 30 let, ondi ima ostati in le ondi veljajo izjeme, kjer se je uvedlo pozneje, pri nas pa je, kakor rečeno, že od pamtlivekov. A v srce nas mora boleti, da bi smelo biti to vkljub odredbam svete stolice zdaj drugače, zakaj? Zato, ker se je priselil sem tisti strupeni nekrščanski vpliv, ki onečašča celo cerkveno latinsčino s svojim krivičnim političnim nasiljem. Kako čudno je, da se zdaj moli sv. evangelij najprej latinski, potem še le hrvatski in da se sploh izriva slovanščina. Ali je to v redu in pravilno, o tem naj sodijo oni, ki so v to poklicani, a mi upamo v božjo previdnost in pravičnost pravičnih, da nam ostane ta zlati biser slovanske molitve v naših cerkvah.

(Iz Borevelj) na Koroškem se nam poroča, da nameravavajo ondi napraviti električno razsvetljavo.

(Osemdesetletnica) bode praznoval dne 1. maja dični hrvatski pesnik g. Ivan vitez Trnski. Društvo hrvatskih umetnikov in pisateljev hoče slovesno proslaviti jubilarja.

(Peleron), francoski pisatelj veselih iger, je umrl v Parizu za influenco.

(Perzijski prestolonaslednik) Melik Manzur Mirza Sultan je bil prošli teden na Dunaju in se je vrnil čez Galicijo v Teheran.

Društva.

(Vabilo) na CXVII. odborovo sejo »Slovenske Matice« v Ljubljani dne 3. maja 1899. leta ob petih popoldne v društveni pisarni — Spored: 1. Naznanila predsedništva. 2. Odobrenje zapisnika o CXVI. odborovi seji. 3. Poročilo o računih za leto 1898. 4. Poročilo o letošnjih društvenih knjigah. 5. Poročilo o pripravah za občni zbor. 6. Tajnikovo poročilo. 7. Slučajnosti.

(Družba sv. Cirila in Metoda) je imela svojo 117. vodstveno sejo dne 20. apr. t. l. v družbinih prostorih Narodnega doma. Začela se je ob tri četrt na tri. Navzočni: Tomo Zupan (prvomestnik), Frančišek Breznik, Anton Koblar (blagajnik), Martin Petelin, Luka Svetec (podprednik) dr. Ivan Svetina, Anton Žlogar (tajnik); od nadzorništva: Oroslov Dolenc. Svojo odsotnost sta opravičila: Ivan Hribar in Ivan Murnik. — Poročila upraviteljev sprejmo se v vednost. Obširno blagajnikovo poročilo o novi družbini posesti, t. j. o graščini s krasnim parkom na Muti se je živahno odobravalo. Poslopje se porabi za šolske namene. — Ko so se rešile nekatere dosle prošnje in vsprejeli nasveti o razširjanju jedne šole in o ustanovitvi ljudske šole na Štajerskem, zaključil prvomestnik sejo ob 1/6. uri zvečer.

(Družbi sv. Cirila in Metoda v Ljubljani) so poslali: Slavna Kmetška posojilnica ljubljanske okolice v Ljubljani 40 gld. — Gosp. Oton Bajer, blagajnik posojilnice, 5 gld. — G. Alojz Jenko, kontrolor posojilnice, 5 gld. — Iz nabiralnika v A. Svetinovi gostilni v Žirovnici 2 gld. 40 kr. — Slavno upravnništvo »Mira« po g. V. Legatu v Celovcu zbirko 230 gl. 73 kr. — Gosp. Borovščak od dražbe razglednic v »Nar. Domu« v Barkovljah 80 kr. — Slavna okrajna hranilnica in posojilnica v Idriji 50 gld. — Gosp. Martin Kocbek, c. kr. notar v Marenbergu, 10 gld za šolo na Muti, in sicer so darovali gg. Fr. Hrastelj, župnik v Ribnici, 5 gld. ter Jurij Žmavo, Avguštin Hecel, Andrej Keček in Josip Somrek skupaj 5 gld. — Slavna posojilnica v Zagorju ob Savi 10 gld. — Gdč. Franjica Šmid na Gaštelju pri Kranju iz nabiralnika 5 gld. — G. Anton Gnus, nadučitelj v Dolu na Štajerskem, 3 gld., nabrane na godovanju g. župana Frana Peklarja, in 1 gl. 25 kr. kot dar dolskih igralcev za najnovejšo slovensko obmejno trdnjavo, z željo, da bi se te trdnjave spominjali dobičkarji tudi drugod. — Č. g. Alojzij Arzenšek, župnik v Trbnjah, za mutsko šolo 5 gld., in sicer so darovali po 1 gld. gg.: Avg. Hecel, dekan marenberški, Andrej Keček, provizor na Muti, Martin Kocbek, notar v Marenbergu, Anton Klobučar, uradnik pri marenberški Posojilnici, in nabiralatelj Arzenšek. — Č. g. Jožef Cerjak, vikar v Mariboru, je poslal za šolo na Muti 50 gld., od katerih je nabral 17 gld. v prijateljski družbi in 33 gld. povodom zborovanja obeh mariborskih podružnic. — Čast velikodušnim rojakom, ki so začeli žrtvovati lepe darove za ustanovitev šole na Muti! Živeli nasledniki! Blagajništvo sv. Cirila in Metoda v Ljubljani.

(Odbor slovenskega katoliškega akademičnega društva »Danica«) naznanja, da napravi društvo »Danica« dne 27. t. m. ob 6. uri zvečer v društvenih prostorih prvo redno občno sejo v letnem tečaju 1898/99 s sledečim vsporedom: 1. Čitanje zapisnika. 2. Poročilo odborovo. 3. Poročilo revizorjev. 4. Volitev predsednika. 5. Volitev odbornikov. 6. Slučajnosti. — Za odbor: med. Fr. Dolšak, t. č. predsednik; med. Ivan Hubad, t. č. tajnik.

Telefonska in brzojavna poročila.

Dunaj, 26. aprila. Umrl je danes dopoldne predsednik najvišjega računskega dvora in bivši ministerski predsednik grof Hohenwart.

Dunaj, 26. aprila. Grof Karol Hohenwart je danes ob polu 5. uri zjutraj umrl. Do zadnjega niso zdravniki spoznali nevarnosti. Bolnik je bil še včeraj vesel in zgovoren. Pri njem je bil poleg soproge njegov sin Gilbert, ki se je zvečer ne sluteč bližnje nevarnosti poslovil od njega. Zjutraj so ga poklicali, a ko je ob petih došel, je bil oče že mrtev. — Umrl je vsled srčne kapi. — Pomen grofa Hohenwarta v političnem življenju naše države je bil velik.

Dunaj, 26. aprila. Minister Goluhovski je v Budimpešti pozvedoval za mnenje oger-ske vlade glede tega, če bi Avstrija si tudi prisvojila kako točko v Kini.

Zader, 26. aprila. Ministra Wittek in Ruber sta odpotovala včeraj na Kranjsko.

Praga, 26. aprila. Deželni zbor je tudi v tretjem branju vsprejel predlog, naj se izda zakon glede rabe obeh deželnih jezikov pri avtonomnih oblastvih.

Praga, 26. aprila. Kardinal grof Schönborn je prejel iz Rima zelo laskavo zahvalo za dokaze iskrenega sočutja češkega prebivalstva napram sv. Očetu.

Praga, 26. aprila. »Katol. Listy« naznanjajo pismo kardinala Koppa, da se pri vstanovi bogoslovnega semenišča gre samo za cerkvene potrebe, in da bo zavod koristen za Nemce, kakor tudi za Čehe.

Praga, 26. aprila. Posl. dr. Engel je govoril na volilskem shodu v Holcu ter se izrazil, da političen položaj za Slovane v Avstriji ni ugoden.

Opava, 26. aprila. Deželni zbor je z vsemi proti glasovom slovanskih poslancev odklonil predlog posl. Hrubyja, naj se v bodoče sestavlja državni zbor iz delegatov deželnih zborov.

Budimpešta, 26. aprila. Italija je dosegla, da se papež ne povabi na mirovno konferenco, daš se je ruski zastopnik mnogo trudil za to.

Budimpešta, 26. aprila. V poslanski zbornici je odgovarjal danes ministerski predsednik Szell na interpelacijo glede Kitaja ter izjavil, da se zunanji minister še ni pečal z idejo glede najetja kakega pristanišča ob kitajskem obrežju, in da se kaj takega tudi ne namerava. — Na interpelacijo poslanca Polonyja glede sestanka na Sušaku, kjer se je pobratila hrvatska stranka prava z avstrijskimi Slovenci, izjavlja ministerski predsednik, da v tem ne uvidi nobene prevelike nevarnosti. Sicer se bo pa spremenil zborovalni zakon po nasvetu banovem, po katerem bodo v bodoče nedopustna taka zborovanja. Interpelant je odsoten.

Foulard-svila 65 kr.

do gld. 3-35 meter — japonska, kitajska itd. v najnovejših vzorcih in barvah, tudi črna, bela in barvena **Hennebergova svila** od 45 kr. do gld. 14-65 meter — v najbolj modernih tkaninah, barvah in vzorcih.

Na zasebnike poštnine in carine proste na dom. — Vzorci obratno. Dvojni pismeni porto v Švico.

Tovarne za svilo G. Henneberg
166 e. in kr. dvorni zalagatelj, Curih. 12-4 2

Umrli so:

22. aprila. Ivan Potočnik, zasebnik, 21 let, Sv. Petra cesta 5, jetika. — Jožefa Marinič, krojača žena, 34 let, Opekarska cesta 25, jetika.

23. aprila. Karol Pleško, c. kr. sodnijski nadsvetnik v pok., 64 let, Križevniške ulice 2, kap. — Leopold Ča man, sprevednika sin, 4 mesece, Vodmat 64, convulsiones.

24. aprila. Anton Bolha, zasebnik, 76 let, Sv. Petra cesta 69, oedema pulmon.

V bolnišnici:

20. aprila. Ana Nagode, dninarja žena, 52 let, jetika.
21. aprila. Marijana Verčič, gostija, 76 let, ostarelost. — Marijana Zorc, dninarica, 70 let, ostarelost.

Meteorologično poročilo.

Višina nad morjem 306-2 m., srednji zračni tlak 736-0 mm.

Dan	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm	Temperatura po Celziju	Vetrovi	Nebe	Padačina 24. urah
24	9. zvečer	737-5	7-8	sl. svzh.	jasno	0-0
25	7 zjutraj	734-7	3-1	brezv.	jasno	
	2. popol.	731-9	16-1	p. m. jzab.	del. jasno	
25	9. zvečer	731-9	9-1	sr. jzab.	pol. oblač.	
26	7 zjutraj	730-7	6-4	sl. jzab.	oblačno	0-0
	2. popol.	727-9	11-6	sl. svzh.	dež	

Srednja temperatura ponedeljka 8-2°, normale: 11-1°.
Srednja temperatura torka 9-4°, normale: 11-3°.

Tržne cene v Ljubljani

dne 26. aprila.

	gl. kr.		gl. kr.
Pšenica, m. st.	9 80	Špeh povejen, kgr.	70
Rež,	8 —	Surovo maslo, "	85
Ječmen, "	7 50	Jaice, jedno, "	25
Oves, "	6 50	Mleko, liter, "	7
Ajda, "	8 50	Goveje meso, kgr.	64
Proso, "	9 —	Telečje, "	65
Koruz, "	5 50	Svinjsko, "	75
Krompir, "	2 50	Koštrunovo, "	40
Leča, hkl., "	12 —	Piščanec, "	55
Grah, "	9 —	Golob, "	22
Fižol, m. stot., "	12 —	Seno, m. stot., "	1 78
Maslo, kgr., "	98	Slama, "	1 60
Mast, "	82	Drva trda, 4 kub. m.	6 50
Špeh svež, "	66	" mehka, 4 " "	4 80

Najboljša pitna voda

pri epidemijski nevarnosti, v podobnih slučajih že večkrat preskušena, od zdravniških (X) avtoritet priznana, je 20 16

MATTONIJEV
GISSHÜBLER
naravna
alkalična kislina

Ta voda je popolnoma prosta organskih snovi in daje posebno v krajih s sumljivo vodo iz vodnjakov in vodovodov najugodnejšo pijačo.

V Ljubljani se dobiva v vseh lekarnah, večjih specerijskih prodajalnicah in trgovinah z jestvinami in vinom.

SLOVENC!
pristopajte k
„Naši straži“!

Roman-cement.

Portland-cement.

Železniške šine in traverze za oboke.

Bičje za obivanje stropa

(Stuccaturrohr). 409 6-1

Trombe (pumpe) za vodnjake.

Raznovrstne štedilnike (Sparherde)

priporoča po jako nizki ceni

Fran Stupica

== trgovina z železnino in specerijskim blagom ==
v Ljubljani,
Marije Terez je cesta št. 1, zraven »Figovca«.

G. Piccoli,

dvorni založnik

Nj. svetosti

papeža

Leona XIII.

lekarnar „pri angelu“
v Ljubljani, Dunajska cesta.

Železnato vino.

Kemične analize odličnih strokovnjakov, kateri so v

železnatem vinu

lekarnarja Piccoli-ja v Ljubljani

zmiraj potrdili navedeno množino

železa, so najboljši pričevali ter

dajejo največje poročila za njega

učinek.

To vino je kaj dobro za slabo-

krvno, nervozno in vsled bolezni

oslabele osebe, za blede, sloke

(suhe) in bolehave otroke.

Cena politerski steklenici 1 gld.

Naročila pošiljajo se z obratno pošto; poštnino plačajo p. n. naročniki.

827 27

Največjo izbero

elegantnih

(338-12-6)

priporoča

po najnižjih cenah

L. Mikusch

Mestni trg št. 15 v Ljubljani.

Razglas.

Občinski svet ljubljanski je dovolil tudi za letos 300 gld. v ta namen, da mestni magistrat pošlje primerno število ubožnih škrufozornih otrok v morske kopelji v Gradiš.

Magistrat to oznanja s pristavkom, da je prošnje za občinske podpore v omenjeno svrhu izročati mu do 13. maja 1899 in v njih posebno naznaniti, ali bode bolnega otroka spremljal kdo domačih sam do Trčiča ali ga bode treba tja poslati z najetim spremstvom.

Ozirati se bode magistratu pri podelitvi podpor v prvi vrsti na otroke, kateri imajo v Ljubljani domovinsko pravico.

Magistrat deželnega stolnega mesta Ljubljane.

dné 22. aprila 1899.

Napise in slikanje grbov obrtnih in trgovskih znakov na steklo, les in kositar oskrbuje in umetno izvršuje v lastni delavnici tvrdka **BRATA EBERL** v Ljubljani, Franciskanske ulice.

Vnana naročila proti povzetju. 228 18 11-2

Spreten

orgljavec in pečovodja
ter več **cerkovnik,**

ki bi sprejel tudi **tajništvo** ali kaj enacega, želi — radi tehničnih vzrokov — **premeniti svojo službo.** — Naslov se izve pri upravnistvu »Slovenca«.

385 3-3

Nove lurske Šmarnice

so izšle ter stanejo v »Katol. Bukvarni« v Ljubljani v polusnji 90 kr., v celo usnji 1 gld., v celousnji z zlato obrezo 1 gld. 20 kr. Po pošti poslane 5 kr. več.

Najnovelše stvari. Vse novosti najceneje.

Birmanska darila!

Priporočam svojo bogato največjo zalogo vsakovrstnih **zlatih, srebrnih in nikelnastih**

verižic, uhanov, zapestnic, ovratnih verižic, prstanov itd. po jako **znižanih cenah.** 396 2

Se priporočam ter uljudno vabim

FR. ČUDEN

trgovina z zlatino in srebrnino v Ljubljani, na Mestnem trgu.

Uljudno podpisani naznanja, da je **otvoril**

v Ljubljani, Wolfve ulice št. 8

delavnico za popravo raznovrstnih strojev in livarno za medenino.

v kateri se bodo izdelovala vsa najfinejša dela točno in ceno. — Na dopolne modele izvršujem hitro v surovem ali izdelanem vlitku

Osobito se priporočam slav. **gasilnim društvom** in **občinam** za popravo novih in popravo starih **brizgalnic** ter drugega orodja za gasilce. Istotako se priporočam **pivovarnam, tiskarnam, strugarjem, strojarjem, mizarjem, posestnikom mlinov in žag** itd., dalje za upeljavo in popravo **poljedelskih strojev**, pri katerih napravi mesto **gepelnov zračne motorje**, ki gonijo stroje mesto konjskih moči.

Izdelujem **pipe za vino in pivo**, katere popravljam točno in trpežno po zelo nizki ceni, **aparate za ohranitev piva**, ter **popolno popravo za pretakanje vina**. — Prevzemam popravo in popravo **vodnjakov**, za kar se posebno priporočam slav. občinam. — **Kupujem** po možno visokih tržnih cenah **stari baker, medenino cin, cinek in svinec**.

V obilno naročbo se priporočam z odličnim spoštovanjem

Jakob Debeljak.

295 6-5

Kupuje in prodaja vse zdalej zaznamovane efekte in druge vrednostne listine po dnevnem kurzu.

BANKA Makso Veršec
v LJUBLJANI.

Srečke na mesečne obroke po 2, 3, 5, 10 goldinarjev. **Giro-konto** (hranilne vloge v tek. računu), obresti od dné do dné po 4 1/2 %. **Poštno-hranilnične položnice** na razpolago.

Dunajska borza.

Dné 26. aprila.

Skupni državni dolg v notah	100 gld. 80 kr.
Skupni državni dolg v srebru	100 » 30 »
Avstrijska zlata renta 4%	119 » 45 »
Avstrijska krona renta 4%, 200 kron	100 » 50 »
Ogerska zlata renta 4%	119 » 65 »
Ogerska krona renta 4%, 200 »	97 » 25 »
Avstro-ogerske bančne delnice, 600 gld.	920 » — »
Kreditne delnice, 160 gld.	356 » 75 »
London vista	120 » 42 1/2 »
Nemški drž. bankovci za 100 m. nem. drž. velj.	58 » 95 »
20 mark	11 » 78 »
20 frankov (napoleonor)	9 » 56 »
Italijanski bankovci	44 » 45 »
C. kr. cekini	5 » 68 »

Dné 25. aprila.

4% državne srečke l. 1854, 250 gld.	171 gld. 50 kr.
5% državne srečke l. 1860, 100 gld.	157 » 60 »
Državne srečke l. 1864, 100 gld.	195 » 40 »
4% zadolžnice Rudolfove želez. po 200 kron	98 » 75 »
Tisine srečke 4%, 100 gld.	138 » 50 »
Dunavske vravnave srečke 5%	129 » 50 »
Dunavsko vravnavo posojilo l. 1878	108 » 75 »
Posojilo goriškega mesta	112 » — »
4% kranjsko deželno posojilo	98 » 25 »
Zastavna pisma av. osr. zem.-kred. banke 4%	97 » 90 »
Prioritetne obveznice državne železnice	217 » — »
» » južne železnice 3%	176 » 25 »
» » južne železnice 5%	124 » 40 »
» » dolenskih železnic 4%	99 » 50 »

Kreditne srečke, 100 gld.	199 gld. 25 kr.
4% srečke dunav. parobr. družbe, 100 gld.	165 » — »
Avstrijskega rudečega križa srečke, 10 gld.	20 » 30 »
Rudolfove srečke, 10 gld.	28 » — »
Salmove srečke, 40 gld.	85 » 50 »
St. Genois srečke, 40 gld.	84 » 75 »
Waldsteinove srečke, 20 gld.	60 » — »
Ljubljanske srečke	24 » — »
Akcije anglo-avstrijske banke, 200 gld.	152 » — »
Akcije Ferdinandove sev. želez., 1000 gl. st. v.	3390 » — »
Akcije tržaškega Lloydja, 500 gld.	456 » — »
Akcije južne železnice, 200 gld. sr.	58 » 25 »
Splošna avstrijska stavbina družba	105 » 60 »
Montanska družba avstr. plan.	242 » 55 »
Trboveljska premogarska družba, 70 gld.	192 » 50 »
Papirnih rubljev 100	127 » 37 »

Nakup in prodaja

vsakovrstnih državnih papirjev, srečk, denarjev itd. **Zavarovanja** za izgube pri žrebanjih, pri izžrebanju najmanjša dobitka. — **Promese** za vsako žrebanje. Kulantna izvršitev naročil na borzi.

Menjarnična delniška družba

„MERCUR“
l., Wollzeile 10 in 13, Dunaj, l., Strobelgasse 2.

Pojasnila v vseh gospodarskih in finančnih stvareh, potem o kursnih vrednostih vseh spekulacijskih vrednostnih papirjev in vestni sveti za dosego kolikor je mogoče visocega obrestovanja pri popolni varnosti **naloženih glavnice.**

Pozor

kolesarji!

Obče znana, jako trpežna

kolesa Styria št. V „ljudsko kolo“

prodajajo se zaradi različnih cen drugih vrst koles po jako znižanih tovarniških cenah pri

Franu Čudnu v Ljubljani

s čemur je sl. občinstvu dana prilika po ceni si pribaviti

Styria št. V.

399 2

Zastopnik tvrdke: **Josip Polak.**

Št. 4618.

393 3-2

Razpis.

Podpisani deželni odbor razpisuje

službi okrožnih zdravnikov

in sicer

1. za zdravstveno okrožje v Metliki z letno plačo 700 gld.;

2. za zdravstveno okrožje Kočevska Reka z letno plačo 800 gld.;

Prosilci za jedno teh služb pošljejo naj svoje prošnje podpisanemu deželnemu odboru

do 15. maja 1899. leta

ter v njih dokažejo svojo starost, upravičenje do izvrševanja zdravniške prakse, avstrijsko državljanstvo, fizično sposobnost, neomadeževano življenje, dosedanje službovanje ter znanje slovenskega in nemškega jezika.

Oziralo pa se bo le na take prosilce, kateri so najmanj dve leti že službovali v kaki bolnici.

Od deželnega odbora kranjskega

v Ljubljani, dné 20. aprila 1899.

Po c. kr. deželni vladi poverjeni stavbeni inženir

b. o. kr. nadinženir

Fran Žužek

naznanja, da je odprl svojo

tehnično pisarno

v Ljubljani.

390 3-3